

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний факультет

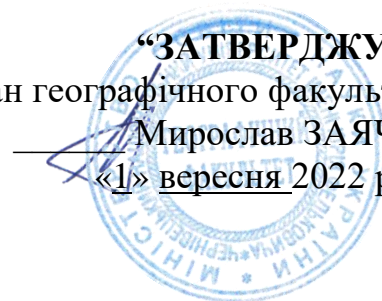
(назва інституту/факультету)

Кафедра соціальної географії та рекреаційного природокористування

Кафедра географії та менеджменту туризму

(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан географічного факультету
Мирослав ЗАЯЧУК
«1» вересня 2022 року

**Методичні рекомендації
до написання та захисту кваліфікаційної
(бакалаврської) роботи
(перший рівень – бакалаврський)**

Галузь знань
Спеціальність
Рівень вищої освіти
Освітньо-професійна програма
Факультет
Мова навчання

24 «Сфера обслуговування»
242 «Туризм»
перший (бакалаврський)
«Міжнародний туризм»
географічний
українська

Чернівці 2022 р.

Методичні рекомендації до написання та захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи укладено відповідно до освітньої програми «Міжнародний туризм» спеціальності 242 «Туризм», галузь знань 24 Сфера обслуговування, затвердженої Вченою радою географічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (наказ № 185 від 11.05. 2021 р) та положення про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №5 від 25 травня 2020 року)

Розробники:

Заячук Оксана Григорівна, к.геог. н., доцент кафедри географії та менеджменту туризму;

Круль Галина Ярославівна, к.геог. н., доцент кафедри географії та менеджменту туризму;

Рецензенти:

Мельник Андрій Васильович – к. геогр. н, доцент кафедри туризму Інституту природничих наук і туризму Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Красовська Олена Юріївна – к. геогр. н., директор туристичної агенції «ГрінвічТур».

Затверджено на засіданні кафедри соціальної географії та рекреаційного природокористування

Протокол № 1 від “29” серпня 2022 року

Завідувач кафедри

Жанна БУЧКО

Перезатверджено на засіданні кафедри географії та менеджменту туризму

Протокол № 2 від “1” вересня 2022 року

Завідувач кафедри географії

та менеджменту туризму, гарант ОП Олександр КОРОЛЬ

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету Протокол № 2 від “1” вересня 2022 року

Голова навчально-методичної ради географічного факультету

Микола ПАСІЧНИК

ЗМІСТ

- 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ4**
- 2. ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА І СТУДЕНТА ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ.....10**
- 3. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ.....12**
- 4. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ14**
- 5. ПРАВИЛА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ19**
- 6. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ 20**
- 7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ 22**
- 8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА25**
- 9. ДОДАТКИ.....26**

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДО НАПИСАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ

Завершальним етапом підготовки бакалаврів за ОП «Міжнародний туризм» є написання кваліфікаційної бакалаврської роботи, в процесі якого підсумовуються та закріплюються теоретичні знання і практичні навички студентів, набувається досвід самостійного вирішення задачі сфері туризму та рекреації, уміння використовувати в роботі сучасні досягнення науки і техніки.

Бакалаврська робота – це кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти науково-дослідного характеру, що передбачає здійснення теоретичних та аналітичних узагальнень або розв’язання практичної задачі у сфері туризму і рекреації із застосуванням теорій та методів туризмознавства.

Бакалаврська дипломна робота є теоретично-експериментальним дослідженням актуальної теми із спеціальності, підготовки студента або вирішенням конкретного завдання з теоретичним обґрунтуванням, проведенням відповідних досліджень: детальним аналізом передумов розвитку туристичної галузі на обраній території, дослідженням окремих видів туризму та рекреації на прикладі конкретних територіальних одиниць, розробкою туристичних маршрутів, створенням туристичних продуктів (екскурсій, турів, сайтів, рекламної продукції тощо), розробкою концепцій закладів гостинності.

Написання бакалаврської роботи передбачає збір, систематизацію та аналітичні узагальнення здобувачем вищої освіти інформації про явища і процеси в сфері туризму та рекреації, а також формування й розроблення висновків науково-практичного та прикладного характеру.

Підготовка і захист бакалаврських робіт органічно доповнюють зміст навчання студентів, забезпечують поглиблення й розширення (в галузі певної проблеми) теоретичних знань, практичних умінь, удосконалення навиків самостійної роботи, творчої діяльності і наукових досліджень, вбирають вивчення та узагальнення досвіду функціонування та розвитку суб'єктів господарської діяльності (туристичних фірм, підприємств та організацій сфери гостинності), оформлення результатів виконаної роботи. Вона є важливою формою перевірки якості знань, умінь та навичок фахівця в сфері туризму та рекреації, який отримує кваліфікацію бакалавра з туризму у ЗВО.

Метою виконання бакалаврської роботи є систематизація, закріплення та розширення теоретичних знань, їх застосування у вирішенні конкретного практичного завдання з галузі знань 24 «Сфера обслуговування», спеціальності 242 «Туризм», ОП «Міжнародний туризм» першого (бакалаврського) освітнього рівня.

Основними завдання бакалаврської роботи є:

- систематизація і поглиблення теоретичних знань у контексті вирішення певних практичних завдань;
- формулювання конкретної прикладної проблеми, що не знайшла достатнього висвітлення у науковій літературі та не вирішена на практиці;
- самостійне обґрунтування шляхів і засобів вирішення зазначеної проблеми;
- встановлення внутрішніх і зовнішніх зв'язків між явищами та процесами, які є суттєвими для вирішення конкретного практичного завдання;
- оволодіння сучасними методами досліджень;
- формування рекомендацій, пропозицій і висновків за результатами проведеного дослідження.

Написання та захист бакалаврської роботи передбачає набуття таких компетентностей, як:

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК8. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;

ФК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;

ФК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ФК3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій;

ФК4. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління;

ФК5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів;

ФК6. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного);

ФК7. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту;

ФК9. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах;

ФК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал;

ФК12. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу;

ФК13. Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації;

ФК15. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами

законодавства;

ФК16. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу;

ФК17. Здатність надавати туристам краєзнавчу характеристику території; розробляти та проводити оглядові та тематичні екскурсії, пішохідні та з використанням транспорту; організовувати транспортне обслуговування в туризмі з використанням різних видів пасажирського транспорту;

ФК18. Здатність розробляти та організовувати цикли рекреаційних занять залежно від видів і форм туризму на основі інфраструктури та ресурсів рекреаційно-туристичних комплексів; розробляти та здійснювати постановку анімаційних програм обслуговування туристів та екскурсантів у туристичних комплексах і готелях, на підприємствах харчування, транспортних маршрутах;

ФК19. Здатність до технологічного забезпечення й організації послуг гостинності в готелях, ресторанах і подібних закладах розміщення та харчування за різними видами туризму та рівнями обслуговування у відповідності до існуючих стандартів;

ФК20. Здатність до формування цін в міжнародному туризмі на основі прибутковості за умов конкурентного середовища та розрахунків за валютними операціями; працювати за умов глобалізації та особливостей фіскальної державної політики в галузі міжнародного туризму;

ФК21. Здатність досліджувати туристичні ринки задля розробки комплексу туристичних послуг, їх розповсюдження і просування каналами збуту з використанням комунікативних технологій; розробляти комплекс маркетингових заходів зі сервісної, цінової та комунікаційної політик в туризмі;

ФК22. Здатність надавати фізико-географічну та соціально-економічну характеристику географічних регіонів і окремих країн світу; надавати туристичну країнознавчу характеристику окремих країн світу та аналізувати їхню туристичну спеціалізацію;

ФК23. Здатність визначати основні тенденції та регіональні особливості розвитку міжнародного туризму; оцінювати та аналізувати туристичні ресурси та інфраструктуру світу як передумови розвитку міжнародного туризму; аналізувати міжнародні туристичні потоки за регіонами UNWTO та окремим країнам.

Захист бакалаврської дипломної роботи передбачає перевірку таких програмних результатів навчання:

ПР1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПР2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної

діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПР4. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору;

ПР5. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПР7. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

ПР8. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.

ПР9. Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

ПР10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

ПР12. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.

ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття;

ПР17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері

ПР19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань;

ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

ПР24. Знати організацію наукових досліджень, наукові методи дослідження, у т.ч. статистичні; вміти проводити статистичні дослідження та обчислення статистичних показників; керуватися сукупністю етичних принципів та визначених законом правил наукової доброчесності.

ПР26. Знати функції менеджменту: організації, планування, мотивації та контролю; сучасні методи управління та прийняття управлінських рішень, критерії ефективності управлінських рішень. Уміти здійснювати моделювання організаційної структури, планування, мотивацію і контроль діяльності виходячи з аналізу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства.

ПР32. Знати класифікацію екскурсій; технологію підготовки, техніку і методику проведення екскурсії; особливості організації транспортного обслуговування туристів залежно від видів пасажирського транспорту. Вміти надавати туристам краєзнавчу характеристику території; розробляти та проводити екскурсії, у т.ч. із використанням транспорту; організовувати транспортне обслуговування в туризмі з використанням різних видів пасажирського транспорту.

ПР33. Знати фізико-географічні та економіко-географічні особливості

країн світу, що визначають їхню країнознавчу характеристику та спеціалізацію в міжнародному туризмі. Уміти аналізувати дані про природу, культуру, історію та туристичну інфраструктуру країни як чинники туризму; виявляти їхній вплив на розвиток і спеціалізацію туризму тих або інших туристських регіонів і країн.

ПР34. Знати світовий ринок міжнародного туризму, основні тенденції та регіональні особливості його розвитку за видами та формами в різних регіонах і країнах. Уміти здійснювати статистичний облік та аналіз міжнародних туристичних потоків за регіонами UNWTO та окремими країнами; оцінювати та аналізувати туристичні ресурси та інфраструктуру як чинники формування та розподілу міжнародних туристичних потоків за регіонами та окремими країнами.

ПР35. Знати сутність та організацію рекреаційного та анімаційного обслуговування відповідно до циклів рекреаційних занять і туристичних потреб споживачів. Уміти розробляти цикли рекреаційних занять залежно від видів і форм туризму на основі інфраструктури та ресурсів рекреаційно-туристичних комплексів; запроваджувати анімаційні програми в рекреаційному обслуговуванні.

ПР36. Знати сутність послуг розміщення і харчування у складі туристичного продукту; технологічні процеси та операції, пов'язані з наданням послуг розміщення і харчування. Вміти організовувати готельне та ресторанне обслуговування туристів із дотриманням технологічного забезпечення якості послуг розміщення і харчування за різними видами туризму та рівнями обслуговування.

ПР37. Знати основні чинники ціноутворення та складові ціни туристичного продукту в міжнародному туризмі; вміти розраховувати вартість туру, проводити моніторинг цін на ринку туристичних послуг, враховувати цінові ризики при визначенні цін в міжнародному туризмі.

ПР38. Знати що таке туристичні потреби, туристичний попит та чинники, що на нього впливають. Туристичний ринок та напрямки його дослідження. Комплекс маркетингових заходів у сфері розробки ціноутворення, розповсюдження та просування туристичного продукту; вміти сегментувати ринки та відбирати цільові сегменти, розробляти комплекс маркетингових заходів зі сервісної, цінової, дистриб'юторської та комунікаційної політики в туризмі.

Забезпечують організацію написання та подання до захисту кваліфікаційної бакалаврської роботи випускові кафедри – кафедра географії та менеджменту туризму і кафедри соціальної географії та рекреаційного природокористування.

2. ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА І СТУДЕНТА ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ

Керівник бакалаврської роботи, відповідно до наукових інтересів

здобувача, пропонує тему дослідження, формує індивідуальне завдання, чим визначає коло питань, які мають бути висвітлені у кваліфікаційній роботі, контролює графік виконання.

Керівник бакалаврської роботи зобов'язаний:

- надати студенту індивідуальне завдання бакалаврської роботи, із зазначеним чітким переліком питань, які мають бути висвітлені, та завдань, які мають бути вирішені в процесі виконання кваліфікаційної роботи;

- рекомендувати здобувачеві літературу та Інтернет-джерела за темою бакалаврської роботи;

- інформувати на засіданнях кафедри про хід написання здобувачем вищої освіти бакалаврської роботи відповідно до індивідуального завдання;

- надати висновок щодо допуску здобувача до захисту завершеної кваліфікаційної бакалаврської роботи до захисту перед ЕК.

- як правило, має бути присутнім на захисті бакалаврських дипломних робіт, керівником яких він є.

Здобувач зобов'язаний:

- визначитись із напрямом наукових досліджень, обрати тему, отримати від керівника індивідуальне завдання та здійснити опрацювання необхідних матеріалів для виконання бакалаврської роботи;

- з'ясувати питання, що підлягають вивченню;

- скласти план бакалаврської роботи та узгодити його з науковим керівником;

- опрацювати наукову літературу відповідно до обраної тематики дослідження;

- розробляти тему бакалаврської дипломної роботи з урахуванням перспективного розвитку галузі, до якої належить об'єкт дослідження, використовуючи передові досягнення науки і техніки, реалізуючи свої творчі задуми;

- зібрати та здійснити аналітичні узагальнення первинного матеріалу;

- регулярно подавати на перевірку науковому керівнику виконані завдання, виправляти і доповнювати бакалаврську роботу відповідно до отриманих від наукового керівника зауважень;

- вчасно надати електронний варіант завершеної бакалаврської роботи відповідальному працівнику кафедри (системному оператору) для перевірки на плагіат. Після чого, не пізніше ніж за 14 днів до захисту, роздрукований і зшитий примірник подати на рецензування;

- ознайомитися із зауваженнями та пропозиціями, висловленими у рецензії;

- підготувати доповідь із презентацією для публічного захисту перед Екзаменаційною комісією.

За достовірність інформації, відповідність зроблених у роботі посилань

на використану літературу та додатки відповідальність несе студент.

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ

Вибір теми дослідження. Як правило, вибір теми наукового дослідження відбувається на третьому курсі при підготовці до написання курсової роботи. Бакалаврська робота є логічним продовженням попереднього наукового вишукування. Орієнтовний перелік тем формується, затверджується і доводиться до відома здобувачів випусковою кафедрою. Цей перелік уточнюється та поновлюється на початку кожного навчального року з урахуванням змін, що відбуваються у сфері туризму та рекреації, поглибленням їх тематики, запропонованої на третьому курсі. Тему бакалаврської роботи студент обирає самостійно, керуючись рекомендаціями випускових кафедр і наданими базовимитематиками бакалаврських робіт на поточний навчальний рік, із урахуванням своїх наукових уподобань і наукових інтересів керівника.

Студент має право також запропонувати власну тему кваліфікаційної (бакалаврської) роботи з належним обґрунтуванням доцільності її розробки і можливості виконання, яка обов'язково повинна бути погоджена з науковим керівником і завідувачем кафедри.

Назва теми повинна бути лаконічною, відповідати змісту роботи. Не допускається дублювання тем дослідження.

Враховуючи те, що бакалаврська робота є кваліфікаційною роботою студента, містить елементи наукових досліджень, нижче наводиться перелік основних **нормативних вимог** до її виконання.

1) бакалаврська робота повинна в повному обсязі відображати систему теоретичних і практичних знань, отриманих студентом за фахом і обраною темою;

2) бакалаврська робота повинна мати теоретичне та/або практичне спрямування;

3) розглянуті в роботі теоретико-методологічні питання повинні бути тісно пов'язаними з практикою і доповнюватися сучасною статистичною інформацією;

4) аналітична (практична) частина роботи повинна виконуватися на підставі всебічного вивчення й аналізу фактичного матеріалу за досліджуваною темою з використанням вітчизняного і зарубіжного досвіду, статистичних даних, Інтернет-джерел, звітності туристичних підприємств та організацій, картографічного матеріалу тощо;

5) в бакалаврській роботі обов'язковим є використання сучасних інформаційних технологій, подання й опрацювання статистичної інформації;

6) робота, як правило, повинна містити додатки, представлені таблицями, схемами, картосхемами, графіками та діаграми, які наочно характеризують всі сторони досліджуваного явища, об'єкта, сфери туризму та

рекреації;

7) кваліфікаційна (бакалаврська) робота, яка не містить дослідницької складової, проектної розробки, а має реферативний характер, не приймається науковим керівником і не допускається до захисту перед ЕК;

8) пропозиції та висновки у бакалаврській роботі повинні бути аргументовані, науково обґрунтовані і мати наукову та практичну цінність;

9) кваліфікаційна (бакалаврська) робота повинна бути самостійною, завершеною науковою працею, ґрунтуватися на проблемній тематиці, відображати різні погляди на досліджувану проблему і аргументовано відображати позицію автора;

10) виклад тексту бакалаврської роботи повинен бути послідовним, логічно побудованим, грамотним, науковим (без використання художнього стилю), формулювання чіткими і стислими, які б виключали можливість суб'єктивних і неоднозначних трактувань окремих положень дослідження;

11) загальний обсяг роботи повинен складати не менше 50 сторінок, починаючи з титульної сторінки і завершуючи висновками включно (не враховуючи списку використаної літератури і додатків, а також таблиць і рисунків, які повністю займають сторінку);

12) кваліфікаційна (бакалаврська) робота повинна бути оформлена відповідно до вимог навчально-методичних вказівок.

3. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ

Основні елементи бакалаврської роботи:

- титульна сторінка (див. додаток А);
- анотація та ключові слова /українською і англійською мовами;
- зміст (див. додаток Б);
- перелік скорочень (за необхідності);
- вступ (приблизно 2-3 сторінки рукописного тексту);
- основна частина, яка включає, як правило, 3 розділи:

Розділ 1 – теоретична частина (приблизно 20-28% тексту рукопису або до 10 с.);

Розділ 2 – аналітична частина (приблизно 25-32% тексту рукопису або до 20 с.);

Розділ 3 – прикладна частина (приблизно 15-20% тексту рукопису або до 15 с.);

- висновки (приблизно 2-3 сторінки);
- список використаної літератури;
- додатки.

Вимоги до анотації

В анотації наводиться коротка характеристика основного змісту бакалаврської роботи та одержаних результатів дослідження. При цьому використовуються переважно прості синтаксичні конструкції, характерні для стилю ділових документів та стандартизована термінологія.

Анотація завершується наведенням ключових слів – сталих термінологічних словосполучень, які з позицій інформаційного пошуку визначають смислове навантаження бакалаврської роботи. Сукупність ключових слів повинна відображати поза контекстом основний зміст наукового дослідження. Ключові слова подаються у називному відмінку, друкуються в рядок, через кому (7-8 слів).

Анотація подається українською та перекладається англійською мовою. Обсяг анотації – до ½ сторінки через одинарний інтервал. Всі анотації розміщуються на одній окремій сторінці після титульної.

Вимоги до змісту

Зміст розміщують на окремій сторінці, на початку бакалаврської роботи після анотації. Він містить назви та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), вступу, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків тощо.

Вимоги до вступу

Вступ бакалаврської роботи є важливою частиною роботи, у якій коротко викладають оцінку сучасного стану проблеми, відзначаючи практично розв'язані та нерозв'язані задачі, наукові підходи, що існують у даній галузі, провідних вчених і фахівців, світові тенденції розв'язання поставлених задач, обґрунтування доцільності проведення наукових досліджень.

У вступній частині обов'язково необхідно:

- розкрити актуальність теми;
- розкрити ступінь розробленості теми бакалаврської роботи у наукових працях вітчизняних і зарубіжних вчених;
- обґрунтувати необхідність проведення бакалаврського дослідження за обраною науковою темою;
- зазначити об'єкт і предмет дослідження;
- сформулювати мету і завдання дослідження;
- вказати основні методи дослідження і зазначити їх застосування в розробці даної теми;
- зазначити вихідні дані для розробки теми.

Важливо звернути увагу на те, що: *розкриття актуальності теми бакалаврської роботи* не повинно бути багатослівним, оскільки цьому передувала характеристика сучасного стану розвитку процесів і явищ, що стосуються теми бакалаврської роботи.

Метою написання бакалаврської роботи, як правило, є «удосконалення» або «поліпшення функціонування об'єкта дослідження». Формулювання мети як «дослідження» чи «вивчення об'єкта дослідження» є неправильним, оскільки такі слова характеризують спосіб досягнення мети (тобто удосконалення).

Завдання бакалаврської роботи, сформовані у вступі, обов'язково формулюються за розділами роботи.

Об'єктом дослідження в бакалаврській роботі є процес, явище, регіон, галузь, окреме туристичне підприємство, що обране для дослідження.

Предметом дослідження є певна частина об'єкта дослідження. Саме на нього спрямована основна увага в дослідженні.

Вимоги до основної частини бакалаврської роботи

Основна частина роботи – це її головна структурна складова, яка містить викладення відомостей про предмет та об'єкт дослідження або розроблення, котрі є необхідними і достатніми для розкриття сутності даної роботи та її результатів. Вона складається з розділів, підрозділів та пунктів.

Вимоги до розділу 1

Перший розділ бакалаврської роботи є суто теоретичним і характеризує здатність студента самостійно опрацювати літературні джерела за темою дослідження із наступним формуванням висновків.

На початку розділу визначається сутність досліджуваного процесу, явища, його роль і місце в системі туризму та рекреації. Аналізуються існуючі точки зору учених стосовно трактування основних теоретичних категорій і принципів аналізу об'єкта дослідження, думка різних науковців з основних проблем теми бакалаврської роботи і аргументується власна точка зору автора з питань, що розглядаються.

У розділі необхідно охарактеризувати основні методики, що

використовуються при аналізі обраного об'єкта дослідження, їх переваги та недоліки, сформувані та обґрунтовані власний вибір цих методів і принципів аналізу.

Виклад матеріалу доцільно будувати за принципом поступового звуження діапазону досліджуваних питань так, щоб логічно виділити і постійно тримати в центрі уваги головну проблему, що є предметом основного аналізу бакалаврської роботи;

Під час написання розділу використовується наукова література вітчизняних та зарубіжних авторів (монографії, статті у фахових журналах і ЗМІ), статистична та нормативно-законодавча документація, інформація, отримана в мережі Internet.

Вимоги до розділу 2

Цей розділ має аналітичний характер. Його матеріал є логічним продовженням першого (теоретичного) розділу бакалаврської роботи і відображає взаємозв'язок теорії і практики.

У 2 розділі здобувач аналізує фактичний стан проблеми, що вивчається, з наведенням конкретних прикладів. Детально досліджує та оцінює світову і вітчизняну практику, виявляє закономірності й тенденції розвитку на основі використання зібраної інформації за певний період.

Розділ виконується на підставі достовірної інформації про **об'єкт дослідження**, яким може бути:

- *туристично-рекреаційний потенціал;*
- *туристична інфраструктура загалом, чи її компоненти;*
- *види туризму;*
- *туристичне підприємство (установа, організація тощо) або їх група;*
- *туристичні потоки;*
- *туристичний бренд;*
- *інформаційні туристичні ресурси.*

Інформаційним матеріалом повинні стати:

- *законодавчі та інші нормативні документи;*
- *статистичні дані;*
- *дані соціологічних досліджень;*
- *конкретні приклади діяльності туристичних підприємств;*
- *дані фінансово-економічної звітності;*
- *Інтернет-джерела.*

У цьому розділі студент повинен показати вміння самостійно аналізувати статистичні дані та інший матеріал, узагальнювати його, формулювати висновки і пропозиції.

Результати аналізу розділу є базою для обґрунтування раціональних рішень, розробки конкретних проектів, маршрутів і пропозицій, зміст яких розкривається у наступному – третьому розділі бакалаврської роботи.

Вимоги до розділу 3

Третій розділ має проєктно-прикладний характер. У ньому обґрунтовано викладаються пропозиції і надаються рекомендації студента щодо:

- ефективного використання туристично-рекреаційного потенціалу та туристичної інфраструктури;
- перспектив розвитку різних видів туризму на обраній території дослідження;
- підвищення рівня ефективності функціонування туристичних підприємств, диверсифікації пропозицій і пропонованих ними послуг;
- розробки впізнаваного туристичного бренду;
- активнішого використання сучасних інформаційних ресурсів з метою просування туристичного продукту.

Пропозиції і рекомендації повинні супроводжуватись розрахунками і визначенням очікуваного ефекту від їх впровадження, картографічними моделями та детальними поясненнями до них.

Вимоги до висновків

Висновки розміщуються безпосередньо після третього розділу, з нової сторінки. У них наводять отримані автором особисто основні наукові результати, які розкривають ступінь досягнення мети та завдань бакалаврської роботи, їх наукову і практичну значущість.

У висновках необхідно обґрунтовано надати відповіді на завдання, сформульовані у вступній частині роботи. Також оцінюється загальний економічний ефект від здійсненого аналізу, викладаються негативні та позитивні моменти. При розробці пропозицій і рекомендацій звертається увага на їх обґрунтованість, реальність і практичну прийнятність.

Вимоги до списку використаної літератури

До переліку використаних джерел включаються тільки ті видання, що дійсно використовувались при написанні бакалаврської дипломної роботи (на які були зроблені відповідні посилання в роботі). Список використаної літератури повинен включати не менше 25-30 позицій. Літературні джерела розміщуються в алфавітному порядку. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів.

Вимоги до додатків

Бакалаврська робота повинна містити додатки. У додатках вміщують матеріал, який:

- необхідний для повноти змісту роботи, але включення його до основної частини може змінити впорядковане й логічне уявлення про роботу;
- не може бути послідовно розміщений в основній частині роботи через великий обсяг або способи відтворення (об'ємні таблиці, картосхеми тощо).

Додатки нумеруються великими буквами української абетки – А, Б, В... за винятком літер “Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ђ”. Таблиці, графіки та схеми, що містяться в додатках, повинні мати назву і бути пронумеровані.

В основному тексті бакалаврської роботи обов'язково мають бути посилання на матеріал, що міститься в додатках, і пояснення змісту кожної таблиці, рисунка, схеми тощо, що винесені у додатки.

3. ПРАВИЛА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Однією з найважливіших вимог до написання та оформлення кваліфікаційної бакалаврської роботи є висвітлення власних результатів дослідження із якомога найвищим рівнем оригінальності. При написанні кваліфікаційної роботи необхідно правильно і коректно використовувати цитати та оформляти посилання на використані джерела. Саме це є одним із показників рівня академічної підготовки здобувача вищої освіти.

У Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича розроблено «Положення про виявлення та запобігання плагіату» (https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPl_/view) відповідно до законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про авторське право і суміжні права», «Про наукову і науково-технічну експертизу», інших нормативно-правових актів та статуту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (<https://drive.google.com/file/d/1oiZdkjt-0XmhqMaLm-3o6zRg4LRK3pEq/view> (С. 163-167)).

Основною метою даного положення є запобігання плагіату (запозиченням) у наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних, творчих та інших роботах. Розроблено та схвалено вченою радою «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view) та «Правила академічної доброчесності» * (https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view). Зазначимо, що з метою їх дотримання в Університеті створено відповідну Комісію.

4. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ

До захисту бакалаврської роботи допускаються студенти, які:

- не мають академічної заборгованості з дисциплін, що вивчалися;
- успішно склали державний іспит з нормативних і професійно-орієнтованих дисциплін;
- відповідно до вимог і у визначені терміни написали бакалаврську роботу, успішно пройшли попередній захист на випускових кафедрах, отримали позитивну рецензію, вчасно подали її на затвердження завідувача випускової кафедри і пройшли перевірку на плагіат.

У висновку наукового керівника оцінюється теоретичний і практичний рівень дослідження, ступінь самостійності виконання, готовність роботи до захисту, відзначаються її унікальність, переваги і недоліки.

Рецензентами бакалаврської дипломної роботи можуть бути викладачі ЗВО (за винятком викладачів кафедри, на якій виконана бакалаврська робота), фахівці-практики та викладачі інших ЗВО.

Рецензія повинна містити обґрунтування пропонованої оцінки за бакалаврську роботу. Після отримання рецензії не дозволяється вносити доповнення і зміни до кваліфікаційної бакалаврської роботи.

Остаточний варіант оформленої бакалаврської дипломної роботи, підписаний завідувачем кафедри, з висновком наукового керівника, рецензією та звітом подібності (Unicheck Similarity Report) подається на кафедру за 14 днів до початку роботи ЕК із захисту бакалаврських робіт. Бакалаврська робота разом із відгуком і рецензією (незалежно від того, яка оцінка роботи дана в ній), подається до Екзаменаційної комісії.

Захист бакалаврських робіт проводиться на відкритому засіданні ЕК за участі не менше 2/3 складу комісії. Уся процедура захисту бакалаврської роботи триває близько 20 хвилин. Для викладу змісту роботи студент готує доповідь українською мовою, розраховану на 7-10 хвилин. Як правило, вона будується в тій же послідовності, у якій виконана робота. Однак основну частину виступу повинні складати конструктивні розробки, конкретні пропозиції автора. Докладніше обґрунтовуються ті пропозиції, які рекомендуються для впровадження в практику.

Окрім доповіді державною (українською) мовою, здобувач готує коротку анотацію бакалаврської роботи іноземною мовою (яку вивчав упродовж навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти), де висвітлює основні положення та результати свого наукового дослідження до 5 хвилин.

Після доповіді присутні члени ЕК ставлять студенту запитання, на які він дає короткі, чітко аргументовані відповіді. Потім зачитується відгук наукового керівника і рецензія на роботу, з якими студент знайомиться заздалегідь. На захисті бажана присутність наукового керівника і рецензента.

Після закінчення публічного захисту члени ЕК на засіданні обговорюють результати захисту і більшістю голосів виносять рішення про

оцінку роботи за національною шкалою та за шкалою ECTS. За умови, коли голоси членів ЕК розділилися порівну, вирішальним для прийняття остаточного рішення є голос голови ЕК.

При оцінюванні кваліфікаційної роботи до уваги беруться:

- зміст дослідження;
- оформлення кваліфікаційної роботи;
- доповідь і презентація;
- відповіді на запитання членів ЕК і присутніх;
- відповіді на зауваження рецензентів;
- відгук наукового керівника.

При незадовільній оцінці бакалаврська робота не зараховується і диплом про закінчення ЗВО не видається.

У випадку незгоди з оцінкою ЕК за кваліфікаційну бакалаврську роботу, відповідно до Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи ЕК в ЧНУ ім. Ю Федьковича, здобувач має право подати апеляцію (<http://www.chnu.cv.ua/index.php?page=ua/scienc/02%20osvitniad/02>).

Апеляція на ім'я ректора університету подається ректору або першому проректору після оприлюднення оцінок з обов'язковим повідомленням завідувача випускової кафедри та декана факультету. У випадку надходження апеляції розпорядженням ректора створюється комісія для розгляду апеляції. Апеляція розглядається впродовж трьох робочих днів після її подачі. У випадку встановлення комісією порушення процедури проведення атестації, яке вплинуло на результати оцінювання, комісія пропонує ректору університету скасувати відповідне рішення Екзаменаційної комісії і провести повторне засідання ЕК у присутності представників комісії з розгляду апеляції.

Позитивна оцінка Екзаменаційної комісії прилюдного захисту бакалаврської дипломної роботи студентом є підставою для присвоєння йому кваліфікації «бакалавра з туризму» за спеціальністю «Туризм» і вручення диплому першого освітнього рівня (бакалаврського).

Оцінка бакалаврської дипломної роботи, виставлена ЕК, та рішення про присвоєння кваліфікації випускникові оформляються в заліковій книжці секретарем і підтверджуються підписами голови і членів ЕК.

Секретар ЕК, реєструє бакалаврську роботу у спеціальному журналі навчальної частини, після чого роботи здаються до архіву університету.

Електронний варіант бакалаврських дипломних робіт виставляється на офіційному сайті випускової кафедри (кафедри географії та менеджменту туризму) та подається до репозитарію університету.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання результатів захисту випускової кваліфікаційної роботи здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою

контролю знань (за національною (4-бальною) шкалою, 100-бальною університетською та шкалою ЄКТС).

При визначенні оцінки випускної кваліфікаційної роботи береться до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки студентів.

Максимальна оцінка за захист бакалаврської роботи може складати 100 балів. Вона формується з рівноцінних між собою елементів:

1) оцінки самого тексту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, який повинен мати усі атрибутивні складові (відповідну структуру) та розкривати тему дослідження;

2) оцінки тексту доповіді та презентації (українською та іноземною мовами);

3) оцінки відповідей на поставлені запитання;

4) оцінки рецензента.

Оцінювання результатів захисту випускних кваліфікаційних бакалаврських робіт здійснюється за попередньо прийнятими критеріями оцінювання у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою контролю знань (за національною шкалою та 100-бальною шкалою ECTS).

Таблиця відповідності результатів захисту кваліфікаційної роботи за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка має дослідницький характер, оформлена відповідно до вимог даних методичних рекомендацій, матеріал викладено у логічній послідовності з обґрунтованими висновками. БДР має позитивні відгуки наукового керівника та рецензента. Під час захисту здобувач показує ґрунтовні знання з теми дослідження, аргументує дослідження та вносить рекомендації, використовує власну презентацію, впевнено відповідає на поставлені запитання.	Високий	відмінно
80-89	B	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка носить дослідницький характер, оформлена за вимогами Зміст роботи викладено послідовно з відповідними висновками. БДР має позитивні відгуки наукового керівника та рецензента. Студент вільно орієнтується в темі дослідження, використовує презентацію, без особливих труднощів відповідає на поставлені запитання. У тексті роботи є деякі неточності.	Достатній	добре
70-79	C	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка носить дослідницький характер, оформлена за вимогами. Робота має позитивні відгуки наукового керівника та рецензента. Однак, у рецензії є		

		зауваження. При захисті роботи студент показує знання з питань теми, оперує даними дослідження, під час доповіді використовує презентацію, відповідає на поставлені запитання з деякими неточностями. У роботі є лише незначні погрішності		
60-69	D	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка носить дослідницький характер, оформлена за вимогами, але має поверхневий аналіз, матеріал викладено непослідовно. Робота має зауваження рецензента щодо змісту та методики. Інформативність презентації недостатня та не завжди відповідає текстовому супроводу здобувача. Основні тези роботи розкриті, однак недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації. При захисті студент виявляє невпевненість, показує слабкі знання питань теми, не завжди дає вичерпні аргументовані відповіді на запитання.	Середній	задовільно
50-59	E	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка носить дослідницький характер, оформлена за вимогами, які пред'являються до кваліфікаційних робіт, але матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Робота має значні зауваження рецензента щодо змісту та методики. До захисту підготовлена презентація доповіді, але наочна інформація не коментується. Основні тези роботи розкриті, але недостатньо обґрунтовані, висновки нечіткі та відсутні рекомендації. При захисті здобувач виявляє невпевненість, не дає вичерпних відповідей на запитання членів ЕК. Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень.		
35-49	FX	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка не носить дослідницького характеру, не має аналізу і не відповідає вимогам, які пред'являються до кваліфікаційних робіт. У відгуках наукового керівника і рецензента є критичні зауваження. Відсутня презентація доповіді. При захисті кваліфікаційної роботи здобувач припускає грубі помилки. Не може дати чіткої відповіді на запитання членів ЕК.	Низький	незадовільно
1-34	F	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка не носить дослідницького характеру, не має аналізу і не відповідає вимогам до написання БДР. У роботі відсутні висновки, не розкриті завдання дослідження. Відгуки наукового керівника і рецензента містять критичні зауваження. До захисту не підготовлена презентація та під час самого захисту БДР здобувач вищої освіти не може відповісти на жодне поставлене запитання.		

Здобувача вищої освіти, який на захисті бакалаврської роботи отримав незадовільну оцінку, відраховують з університету. Здобувача, який не захистив кваліфікаційну роботу, допускають до повторного захисту

впродовж трьох років після закінчення університету.

У випадку, якщо студент не з'явився на засідання ЕК для захисту випускної кваліфікаційної роботи, у протоколі зазначається, що він неатестований у зв'язку з неявкою на засідання. Якщо студент не з'явився на засідання ЕК з поважної причини, що підтверджується відповідними документами, йому може бути встановлена інша дата захисту випускної кваліфікаційної роботи під час роботи Екзаменаційної комісії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання Загальні положення та правила складання. Чинний від 01.07.2016. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 20 с.
3. Положення про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. URL: https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPl_/view
4. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. URL: <http://www.chnu.cv.ua/index.php?page=ua/scienc/02%20osvitniad/02>
5. Про контроль та систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (2020 р.) URL: <http://www.chnu.cv.ua/index.php?page=ua/scienc/02%20osvitniad/02>
6. Приклади оформлення використаних джерел: відповідно до Нац. стандарту України ДСТУ 8302:2015 / ВД «Академперіодика» НАН України. Київ, 2016. URL: <http://histj.oa.edu.ua/assets/files/Posylannia.pdf>
7. Вимоги до оформлення цитат та посилань на використані джерела. Розділові знаки при цитуванні. URL: <https://studfiles.net/preview/3021651/page:7/>
8. Мариняк Я.О. Методологія наукових досліджень в туризмі. Навч.-метод. посіб. Тернопіль : Вектор, 2016. 60 с.
9. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень : Підручник. Київ : Знання, 2007. 317 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Географічний факультет
Кафедра географії та менеджменту туризму

**ТЕМА ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (бакалаврської)
РОБОТИ**
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконав:

студент IV курсу 610 групи
спеціальності 242 «Туризм»
ОП «Міжнародний туризм»

Студент: ПП

Керівник: ПП

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри № _____

від «__» _____ 2023 р.

Зав. кафедри _____ д. геогр. н., доцент Король О. Д.

Чернівці – 2023

Анотація

(українською мовою до 700 знаків)

Ключові слова:

Анотація

(іноземною мовою до 700 знаків)

Ключові слова:

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Т.П. Тищенко

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ I	9
1.1.	9
1.2.	15
1.3.	19
Висновки до розділу 1	21
РОЗДІЛ II	22
2.1.	22
2.2.	26
2.3.	29
Висновки до розділу 2	34
РОЗДІЛ III	35
3.1.	35
3.2.	39
3.3.	45
Висновки до розділу 3	49
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52
ДОДАТКИ	54